

निरोगी आरोग्याचा कानमंत्र...

ज्ञानमूल

**रात्रीच्या
जेवणात
नकोच 'हे'
पदार्थ!**

लटुपणा आजकाल अनेकांच्या चिंतेचा विषय झाला आहे. कोरोनाच्या काळात मागच्या वर्षभरापासून घरात राहिल्यामुळे शारीरिक हालचाल मंदावली आहे. घरातील छोटी मोठी कामे आणि थोडासा व्यायाम यामुळे हवी तशी शारीरिक मेहनत होत नाही. साहाजिकच याचा विपरित परिणाम अनेकांच्या शरीरावर झाला आहे. व्यायामाचा अभाव तर आहेच; पण याला जोड अपथ्यकारक पदार्थाची मिळत आहे. रात्री उशीरा झोपणे, रात्रीच्या जेवणात पिझळा, बर्गर सारखे पदार्थ खाणे यामुळेही तुमचे वजन वाढू शकते. लटुपणा टाळण्यासाठी रात्रीच्या जेवणात कोणते पदार्थ खावेत किंवा कोणते आवर्जून टाळावेत, हे पाहणे गरजेचं आहे...

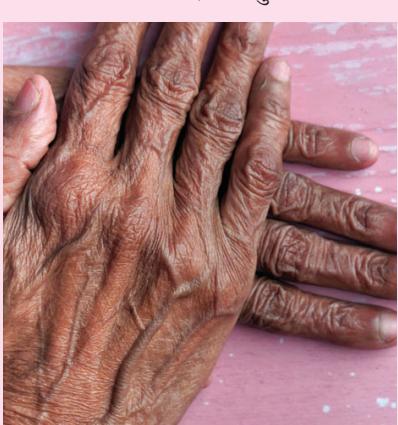
- तळलेले पदार्थ : पाऊस आणि तळलेले पदार्थ यांचं अटूट नातं आहे. पावसाला सुरुवात झाली की घरोघरी भजी, बटाटा वडा अशा पदार्थाचा खमंग सुगंध दरवळू लागतो. मात्र हे पदार्थ खाण्याचा कितीही मोह झाला तरी ते रात्री मुळीच खाऊ नका. कारण रात्री तेलकट पदार्थ खाण्यामुळे शरीरात फॅट जास्त प्रमाणात जमा होते. शिवाय अशा पदार्थामुळे रात्री ॲसिडिटी आणि अपचनाचा त्रास जाणवू लागतो. यासाठीच रात्री असे पदार्थ खा जे पचायला हल्के असतील.
 - चॉकलेट : चॉकलेट म्हणजे लहानांपासून मोठ्यापर्यंत सर्वांची आवडती वस्तू. आजकाल लॉकडाऊनमुळे घरात चॉकलेटचा स्टॉक हा असतोच. शिवाय बज्याच जणाना रात्री झोपेतून उटून काहीतरी खायची सवय असते. अशा वेळी फ्रीजमधील चॉकलेटवर ताव मारला जातो. काही लोकांना रात्री जेवणानंतर चॉकलेट खाण्याची सवयच असते. त्यामुळे रात्रीच्या जेवणानंतरही नित्यनेमाने ते चॉकलेट खातात. मात्र सावध व्हा. कारण ही सवय तुमचं वजन वाढण्यास कारणीभूत ठरू शकते. यासाठी रात्रीच्या जेवणानंतर चॉकलेट मुळीच खाऊ नका.
 - चायनीज नूडल्स : चायनिजच्या नुसत्या वासानेही तुम्हाला कडकडून भूक लागू शकते. पण असे चमचमीत चायनिज पदार्थ अथवा नूडल्स तुम्हाला कितीही आवडत असले तरी रात्रीच्या जेवणात असे पदार्थ खाऊ नका. कारण मॅगी अथवा नूडल्स मैद्यापासून तयार केलेले असतात. या पदार्थामध्ये मुळीच फायबर नसतात. जेव्हा तुम्ही रात्री असे पदार्थ खातो तेव्हा तुमच्या पोटावर पचनाचा अतिरिक्त ताण येतो. फायबर्स नसल्यामुळे हे पदार्थ लवकर पचत नाहीत आणि तुमचे वजन वाढू लागते.
 - बर्गर अथवा पिझ्झा : आजकाल कामाच्या धकाधकीत लोकांचा फास्टफूड खाण्याकडे कल वाढला आहे. बर्गर, पिझ्झा सारखे फास्टफूड खाणे कितीही सोयीचे असले तरी आरोग्यासाठी मुळीच चांगले नाहीत. कारण असे मैद्यापासून बनवलेले, हाय कॅलरिज पदार्थ रात्री खाल्यास तुमच्या आतड्यामध्ये बराच काळ तसेच राहतात. ज्यामुळे तुमच्या शरीरात फॅट्स वाढू लागतात आणि तुमचे वजन झापाट्याने वाढते.
 - सोडायुक्त पेय : रात्रीचे जेवण पचावे यासाठी अनेकांना सोडायुक्त पेय पिण्याची सवय असते. मात्र यामुळे तुम्हाला बरे वाट असले तरी ते शरीरासाठी योग्य नाही. या पेयामध्ये अती प्रमाणात साखर असते. नियमित अशी पेय घेतल्यामुळे तुमचे पोट सुटू लागते. साहाजिकच ॲसिडिटी जरी कमी झाली तरी काहीच दिवसांमध्ये तुमचे वजन यामुळे जास्त वाढू शकते.

गा नसा दिसतात?

खूप जणांच्या हातापायांच्या नसा अगदी स्पष्ट दिसतात. हातापायांच्या नसा स्पष्ट दिस लागल्या की, उगाच्च आपण शरीरात कशाची तरी कमतरता झाली अशी भीती वाटू लागते. पण हातांच्या नसा दिसण्यामागे वेगवेगळी कारणे असू शकतात. हातांच्या नसा दिसणे हे नेहमीच वाईट नाही तर काही खास कारणामुळे ही तुमच्या नसा दिसू शकतात. कारणे जाणून घेत ते चांगले की वाईट हे जाणन घेऊया....

नसा दिसतात, कारण...

- वय हे नस दिसण्यासाठी पहिले कारण आहे. जस जसे वय वाढत जाते तसे तशी त्वचा ही सैल पडू लागते. त्वचा सैल पडू लागली की अशा नसा दिसू लागतात. त्यामुळे वयोमानानुसार नसा दिसण्यामागे हे कारण असू शकते.
 - शरीरातील फॅट कमी झाल्यानंतरही नसा दिसू शकतात. खूप जणांचे वजन कमी झाल्यानंतरही अशा समस्या होऊ शकतात. वजन कमी झाल्यानंतर म्हणजे शरीरातील फॅट कमी झाल्यानंतरही तुमच्या अशा नसा दिसू लागतात.
 - वातावरणात बदल झाल्यानंतरही अशाप्रकारे नसा दिसू शकतात. विशेषत: उन्हाळ्याच्या दिवसात गरमीमुळे नसा या अधिक रुदवतात. अशावेळी देखील नसा दिसू लागतात. त्यामुळे उन्हाळ्याच्या या दिवसात तफ्फाला असा त्रास
 - होण्याची शक्यता असते.
 - अनुवंशिकता हे देखील नस दिसण्यामागे एक कारण असू शकते. जर तुमच्या हातांच्या नसा अगदी स्पष्टपण दिसत असतील तर त्यासाठी तुमच्या घरातील इतर कोणाच्या नसा अशा पद्धतीने दिसते का पाहा. अशा नसा दिसणे हे देखील यामगचे एक कारण असू शकते.
 - व्यायाम करणाऱ्या लोकांच्याही नसा अशाप्रकारे दिसू शकतात. जर तुमच्या नसा अगदी स्पष्ट दिसत असतील तर तुमचा वर्कआउट यासाठी कारणीभूत असू शकतो. तुमचे शरीर हे अंथलेटिक आहे हे दाखवणारे असे एक लक्षण आहे. व्यायाम करणाऱ्यांच्या हाताच्या पायांच्या नसा अगदी स्पष्ट दिसतात. या नसा दिसणे अजिबात वाईट नाही.याची काळजी करण्याचे देखील काही कारण नाही.

Digitized by srujanika@gmail.com

हातापायांच्या नसा दिसणे वाईट नाही पण काही नसा दिसणे हे आरोग्यासाठी फारच घातक असते. Varicose veins या साधारण काळ्या रंगाच्या असतात अशा नसा दिसणे हे चांगले नसते. जर तुमच्या हातापायांवर या वेन्स दिसत असतील तर याचा अर्थ तुमच्या शरीरात रक्तपुरवठा सुरक्षीत होत नाही. असे समजावे. अशा नसा या गुठळ्या किंवा एखाद्या गाठी असल्याप्रमाणे दिस लागतात. पायांवर तुम्हाला अशा नसा दिसत असतील तर तुम्ही योग्य देवी तैरूप्यांना मानवाचा दावा

QAH

लक्षणे, कारणे अन् उपचार

वाढते प्रदूषण, तणाव याचा केवळ वातावरणातच नाही तर माणसाच्या शरीरावरही अधिक परिणाम होत असतो. केवळ बाहेरूनच नाही तर आतूनही माणूस पोकळ होत जातो. प्रदूषित वातावरणाचा सर्वात वाईट परिणाम हा श्वसनतंत्र अर्थात श्वासावर होत असतो. त्यामुळे च श्वासाशी संबंधित अनेक आजार होत असतात. याचा सर्वात मोठा परिणाम म्हणजेच अस्थमा अर्थात दमा. प्रदूषित वातावरणासह दमा होण्याची अनेक कारणे आहेत. दम्याची अनेक लक्षणे आहेत, पण त्याआधी दमा म्हणजे काय हे आपण जाणून घेऊया. अस्थमा हा आतड्यांशी आणि श्वासाशी संबंधित आजार आहे. श्वास घेण्यासाठी त्रास होणे हे याचे प्रमुख लक्षण आहे. यामध्ये वायुमार्ग संकुचित झाल्याने आतड्यांपर्यंत आणि हृदयापर्यंत श्वास आणि औक्सिजन व्यवस्थित पोहोचू शकत नाही. त्यामुळे खोकला आणि छातीत त्रास होणे सुरु होते. कोणत्याही वयात हा आजार होऊ शकतो. सर्वात जास्त हा आजार लहान मुलांमध्ये दिसतो. याची लक्षणे नक्की कोणती आहेत ते जाणून घेऊया.

दम्याची लक्षणे...

दम्याची लक्षणे अर्थात अस्थमाची अनेक लक्षणे आहेत. तसंच दमा लक्षणे असलेल्या व्यक्तींनी सध्याच्या कोविड काळात विशेष काळजी घ्यावी. आता या लक्षणापैकी नवकी कशाचा कसा परिणाम होतो ते आपण जाणन घेऊया...

- कफ : कफ हे दम्याचे पहिले लक्षण आहे. साधारणतः खोकला झाला की किमान एक आठवड्यात बरा होतो. पण जारा तुम्हाला अस्थमाचा त्रास असेल तर नुसता खोकलाच नाही तर कफही छातीमध्ये साचून राहतो. यामुळे श्वास घ्यायला त्रास होऊन कफ निघण्यासही त्रास होतो. श्वास घेताना खुपच त्रास होतो आणि या दरम्यान त्वचेखील वरखाली होऊ लागते.
 - व्यायाम करताना श्वास घेण्यास त्रास होणे : व्यायाम करताना स्टॅमिनाची अत्यंत गरज असते. पण व्यायाम करताना पहिल्या काही मिनिटांत जर दम लागला तर तुम्हाला अस्थमा असण्याची शक्यता आहे हे लक्षण घ्या. त्यामुळे असं नियमित होत असेल तर तुम्ही वेळीच अस्थमाचे परीक्षण करून घ्यावे. तसेच श्वास घेताना जर तुम्हाला अस्थमा असेल तर एक वेगळा आणि विशिष्ट आवाज येतो. झोपेतही तुमच्या आजूबाजूच्यांना तुमच्या आवाजातील ही घरघर जाणवते.
 - ओठ आणि चेहरा निळा पदणे : सहस्रा आपल्या सर्वांचे ओठ हे नैसर्गिकरित्या गुलाबी रंगाचे असतात. पण तुमच्या चेहर्यात आणि ओठात निळेपणा येऊ लागला असेल तर तुम्हाला अस्थमाचा त्रास सुरु झाला असल्याचे हे लक्षण आहे. अस्थमामुळे श्वास घ्यायला त्रास तर होतोच पण याचा आपल्या त्वचेवरही तितकाच गंभीर परिणाम होतो. असे लक्षण दिसून आले तर त्वरीत तुम्ही डॉक्टरांना संपर्क साधावा.
 - सतत चिंतित राहणे : सतत काहीतरी भीतीदायक आहे असं वाटत राहणे हेदेखील अस्थमाचे एक लक्षण आहे. दमा लक्षणे अनेक आहेत. पण हे लक्षण तुम्हाला पटकन जाणीव करून देऊ शकते. कारण अचानक प्रत्येक गोष्टीबाबत चिंता करणे आणि सतत आपल्या शरीराचे पल्स वाढले आहेत असं जाणवणे हेदेखील दम्याचे लक्षण आहे.

- सातत्याने घाम येणे : घाम सर्वांनाच येतो. पण सतत काहीही न करताही घाम येणे अथवा घामाचे अति प्रमाण असणे हेदेखील दम्याचे एक लक्षण आहे. घामाने सतत भिजायला होणे आणि त्यामुळे श्वास घ्यायलाही त्रास होणे हे दम्याचे लक्षण आहे. अस्थायी स्वरूपात श्वास घेण्यास त्रास होतो.
- छातीत सतत दुखणे : जर तुम्हाला सतत छातील दुखत असेल आणि छाती अधिक जड झाल्यासारखी वाटत असेल तर तुम्हाला नक्कीच अस्थमाचा त्रास आहे. छातीत सतत भीती वाटून आणि सतत पल्स वाढल्यामुळे दुखणे चालू राहते. त्यामुळे तुम्ही वेळीच डॉक्टरांकडून याची तपासणी करून घेणे आवश्यक आहे.
- श्वासाचा त्रास : दम्याचा त्रास चालू झाला असेल तर तुम्ही कोणतेही काम केले तरी तुम्हाला पटकन थकायला होते आणि श्वास घ्यायला कधीही त्रास होतो. तुम्ही नेहमीप्रमाणे पटकन श्वास घेऊ शकत नाही. तसंच तुम्हाला कोणत्याही कामात धापा टाकायला झाल्यासारखं बाटते आणि सतत थकवा जाणवतो

ही असू शकतात कारणे...

दमा लक्षणे नवकी काय आहेत आपण जाणून घेतले. पण दमा नवकी का होतो याची कारणेही जाणून घ्यायला हवीत. तरच त्यावर नीट उपचार करता येतात. आनुवंशिक स्वरूपात मिळालारा आजार ज्याला अटोपी असेही म्हटले जाते. कुटुंबातील कोणत्याही व्यक्तीला अस्थमा असल्यास, तुम्हालाही होऊ शकतो. श्वसनतंत्राशी संबंधित कोणतेही संक्रमण झाल्यास, सतत कोणत्याही गोष्टीचा ताण असल्यास, धुळीचे कण आणि प्रदूषण, अति व्यायाम केल्यास, पाळीव प्राणांचे केस, सतत धुम्रपान केल्यास, अंसरिन अथवा एनएसएआयडीएस सारख्या औषधांच्या सेवनाने, ऋत्मध्ये झालेले बदल.

हे आहेत उपचार...

- होमिओपॅथिक उपचार : अस्थमाच्या आजारावर अनेक प्रकारचे उपचार करता येतात. त्यापैकी एक म्हणजे होमिओपॅथिक औषधे. एनसीबीआयच्या शोधानुसार, अस्थमासाठी व्यक्तीच्या लक्षणाच्या अनुसार होमिओपॅथी अथवा आइसोपॅथी (अलर्जीमुळे दमा असल्यास) हा उत्तम उपाय आहे. यामुळे दमा अर्थात अस्थमा लवकर बरा होऊ शकतो.
 - आयुर्वेदिक उपचार : आयुर्वेदामध्ये दमाच्या उपचारासाठी अनेक औषधे आहेत, ज्याच्या सेवनाचा सल्ला देण्यात येतो. यामध्ये मध, वासा, गाईचे तूप आदी समाविष्ट आहे. हे सर्व श्वासासंबंधी आजारामध्ये अधिक चांगले ठरते. यामुळे तुम्ही दम्यासाठी याचा उपयोग करून घेऊ शकता.
 - अॅलॉपॅथिक उपचार : ॲलॉपॅथिकमध्ये अस्थमा उपचार तीन स्टेप्समध्ये करण्यात येतो. ज्यामध्ये शॉट्ट टर्म मेडिसिन, कंट्रोल मेडिसिन आणि इमर्जन्सी केअरदेखील यामध्ये समाविष्ट आहे.

काही प्रश्न...

- दम्याचे प्रकार नवकी कोणकोणते आहेत? :
ॲलर्जिक अस्थमा अर्थात दमा - जेव्हा प्रदूषित वातावरणामुळे अलर्जी आणणारा एलरजेन नावाचे तत्व शरीरात जाते तेव्हा अलर्जिक अस्थमाला सुरुवात होते. एक्सप्रसाईज इंड्युस अस्थमा - जेव्हा कोणताही व्यायामाच्या प्रकारामुळे अस्थमा होते त्याला एक्सप्रसाईज इंड्युस अस्थमा असे म्हटले जाते. कफ वेरेण्ट अस्थमा - या प्रकारच्या अस्थमामध्ये साधारणत: श्वासन संक्रमणामुळे त्रास सहन करावा लागतो असे दिसून आले आहे. ऑक्युपेशनल अस्थमा वा दमा - जेव्हा अवस्था कोणत्याही विशेष काम केल्याने होते तेव्हा
 - त्याला ऑक्युपेशनल अस्थमा म्हटले जाते. पशुपालक, शैतकीर, न्हावी अथवा लाकडाचे काम करणाऱ्यांना शक्यतो हा अस्थमा दिसून येतो.
 - अस्थमा अर्थवा दमा बरा होतो का? : अस्थमा हा आजार एकदा तुम्हाला झाला की, तो पूर्णतः काढून टाकता येत नाही. मात्र त्यावर उपचार करून नियंत्रण नवकी मिळवता येते.
 - अस्थमाचे काही साईंड इफेक्ट्स आहेत का? : तुम्ही जर अलॉर्पॅथिक औषधांचे सेवन करत असाल तर तुम्हाला त्याचे साईंड इफेक्ट होऊ शकतात. यामध्ये हृद्याचे ठोके वाढून तुम्हाला हृदयाचा झटका येणे हा धोकाही उद्भवतो.

आरोग्यासाठी हातसडीचा तांदूळ उतम!

हातसङ्गीचा तांदूळ म्हणजे नेमकं काय...

मधुमेही आणि वजन जास्त असणाऱ्या
लोकांना निरोगी राहण्यासाठी
आहारातून भात कमी करण्याचा सल्ला
दिला जातो. मात्र ज्यांना भात खाण्याची
सवय असते त्यांना भात जेवल्याशिवाय
जेवल्यासारखं वाटत नाही. अशा लोकांनी
भात कमी खावा. कारण तांदळामध्ये जास्त
प्रमाणात कर्बोदके असतात. साहाजिकच
त्यामुळे तुमचे योग्य पोषण तर होत नाहीच;
शिवाय वजनही वाढते. याचं प्रमुख कारण
सध्या बाजारात मिळणारा भात हा पॉलिश
केलेला असतो. ज्यामुळे तांदळामधील
प्रथिने आणि फायबर्स पॉलिश करताना कमी
होतात. असा तांदूळ शिजवल्यावर भात
सुंदर आणि पांढराशुभ्र दिसतो मात्र त्याचा
तुमच्या आरोग्याला काहीच फायदा होत
नाही. जर तुम्हाला वर्षानुवर्षे भात खाण्याची
सवय असेल तर असा अचानक भात कमी
करण खूपच कठीण होत. यासाठीच अशा
लोकांना हातसडीचा तांदूळ खाण्याचा
सल्ला दिला जातो...

